A Greenpeace megkapta a Heves Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság válaszát a közel egy hónapja beadott adatkérésére. Ez megerősíti: mérges gázok jutottak a Mátrai Erőműhöz tartozó épületbe, illetve a Őzse-tó (Őzse-völgyi-tározó) környékére, valamint jelentős szerves szennyezés került a vizekbe. Az eredmények egyértelműen arra utalnak, hogy olyan anyagok kerültek az Őzse-völgyi-tározóba, melyeknek nem szabadott volna odajutniuk. Mivel sem a Katasztrófavédelem, sem az illetékes kormányhivatal máig nem válaszolt a környezetvédő szervezet szennyezést okait firtató kérdésére, a Greenpeace továbbra is azt várja: sürgősen tisztázzák, mely cégek, milyen tevékenységei felelősek az emberi egészségre is kockázatot jelentő szennyezésért.

A Greenpeace közérdekű adatigénylésében [1] azt kérte a hatóságoktól, hogy hozzák nyilvánosságra:
– mikor és milyen méréseket végeztek;
– mi lett a méréseik eredménye;
– mely cég milyen tevékenysége okozhatta a szennyezést;
– milyen lépéseket tettek a hatóságok a szennyezés megállítása érdekében.

A Katasztrófavédelem tájékoztatása szerint [2] több mérges gáz is határérték felett volt jelen a Mátrai Erőműhöz tartozó REA szivattyúházban. [3] A mérgező foszfin (PH3) itt több mint 130-szorosan meghaladta a 8 órás munkahelyi határértéket. [4] A szintén mérgező kén-hidrogén (H2S) koncentrációja négyszerese volt a megengedett határértéknek a szivattyúházban. [5]

A Katasztrófavédelem mérései azt is megerősítették, hogy jelentős volt az Őzse ürítő (kibocsátási pont) és az Őzse ürítőárok (Őzse-völgyi patak) szervesanyag-szennyezettsége. [6] A szervesanyag-tartalmat mérő KOI érték hasonlóan magas értéket mutatott, mint a Greenpeace méréseiben. [7] A Kataszrófavédelem mérései [8] továbbá alátámasztják: a vízszennyezés elérte a lakott területet. Detknél, a Bene-patakban a Katasztrófavédelem is gyakorlatilag szennyvíz minőségű vizet mutatott ki. [9]

A Katasztrófavédelem ezeken az anyagokon túl még vizsgált más szennyező anyagokat is a vízben, de a Greenpeace közérdekű adatigénylésének ellenére ezeket az adatokat a hatóság máig nem hozta nyilvánosságra. Pedig a Greenpeace egyéb szennyező anyagok jelenlétét is kimutatta (pl. tiocianát, molibdén, bór, szulfát), melyek bár nagy egészségügyi kockázattal nem rendelkeznek, de igen jelentős koncentrációjuk aggodalomra ad okot. [10]

A Greenpeace az illetékes Kormányhivataltól máig nem kapott választ az adatigénylésére, bár bőven lejárt a törvényben előírt 15 napos válaszadási határidő. Azt a korábbi gyanút azonban már a Katasztrófavédelemtől kapott adatok is megerősítik, hogy szennyezés történt a Mátrai Erőmű telephelyén, és olyan szennyező anyagok kerültek a természetes vizekbe, melyekből arra lehet következtetni: számos szabálytalanság történhetett.

„Több mint egy hónappal a szennyezés után még mindig nem tudjuk: ki és milyen anyagokat bocsátott az Őzse-völgyi-tározóba, mely a mérges gázok fejlődéséhez vezetett. Továbbra is azt várjuk a hatóságoktól, hogy derítsék ki a szennyezés okát és felelőseit. A magyar lakosságnak joga van megtudni, mi okozta a Mátrai Erőmű környékén tapasztalt szennyezést, és megnyugtató

garanciát kell kapnia arra, hogy a jövőben hasonló eset nem fordul elő” – mondta el Simon Gergely, a Greenpeace Magyarország vegyianyag-szakértője.

A Greenpeace Magyarország továbbra is azt várja a hatóságoktól, tisztázzák:
– mely cégek milyen tevékenysége(i) okozták a 2019. novemberi szennyezést?
– a 2019 júliusi szennyezés mely vállalatok, milyen tevékenységeihez volt köthető és azóta
– mit tettek a hatóságok a szennyezés csökkentéséért?
– az Őzse-völgyi víztározó mostani szennyezése összefüggésben van-e 2019 júliusi szennyezéssel?

A Greenpeace 2019. november 20-i mintavételről készült fényképei: https://www.flickr.com/photos/greenpeacehu/albums/72157711950352146 (Fotókredit : Dörgő Zsuzsi / Greenpeace)

Idézetek:
[1] Közérdekű adatigénylés a Heves Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságtól 2019.11.19: https://hu.greenpeace.org/wp-content/uploads/2019/11/gphu_adatigenyles_heves_katved_20191119.pdf
Közérdekű adatigénylés a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztályától 2019.11.20: https://hu.greenpeace.org/wp-content/uploads/2019/11/gphu_adatigenyles_heves_kormhiv_20191120.pdf
Közérdekű adatigénylés a Heves Megyei Kormányhivatal Egri Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztályától – kiegészítés 2019.11.26: https://hu.greenpeace.org/wp-content/uploads/2019/11/gphu_adatigenyles_heves_kormhiv_20191126.pdf

[2] Katasztrófavédelem 2019. december 15-én érkezett válasza: https://storage.googleapis.com/planet4-hungary-stateless/2019/12/903d1aee-kozadatigenyvalaszlevel_simongergely_signed.pdf

[3] Katasztrófavédelem vonatkozó mérési eredménye: https://storage.googleapis.com/planet4-hungary-stateless/2019/12/2373891a-matrai_eromu_katasztrofavedelem_67652.pdf

[4] A foszfin jelenlétére továbbra sincs magyarázat, ám fontos tudni, hogy egyes foszfin detektorok kén-hidrogén jelenlétében tévesen jeleznek, ezért érdemes lenne megismerni a hatóság mérési módszereit, hogy kizárható legyen a mérési hiba. Példa a problémára: www.indsci.com/globalassets/documents/general-gas-education/cross-sensitivity-chart.pdf

[5] A Katasztrófavédelem mérgező foszfint (PH3) az Őzse-tó gátnál 15,2 ppm, míg a Mátrai Erőműhöz tartozó REA szivattyúház kezelőszintjén 13,6 ppm koncentrációban mért. Az EU által meghatározott 8 órás munkahelyi határérték erre a gázra 0,1 ppm, míg a 15 percig megengedhető maximális munkahely koncentráció 0,2 ppm.
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006L0015&from=EN
A Katasztrófavédelem Detk, Visonta és más lakott terület környékén kimutathatósági határ alatt mért foszfint és kén-hidrogént.

A Katasztrófavédelem vonatkozó mérési eredményei: https://storage.googleapis.com/planet4-hungary-stateless/2019/12/21528d4d-matrai_eromu_katasztrofavedelem_67653.pdf

[6] A Katasztrófavédelem vonatkozó mérési eredményei: https://storage.googleapis.com/planet4-hungary-stateless/2019/12/412902ae-matrai_eromu_katasztrofavedelem_67650.pdf

[7] A Katasztrófavédelem jellemzően 150-180 mg/l KOI-t mért, de mért 275.9 mg/l-es kiugró értéket is a november 19. – december 2. közötti időszakban. A Greenpeace is hasonló értéket mért december 20-án.
A Greenpeace közleménye a mérési eredményeiről: https://www.greenpeace.org/hungary/sajtokozlemeny/5856/szennyviz-folyt-a-bene-patakban/

[8] A Katasztrófavédelem vonatkozó mérési eredményei: https://storage.googleapis.com/planet4-hungary-stateless/2019/12/711c6739-matrai_eromu_katasztrofavedelem_67651.pdf

[9] A Katasztrófavédelem Detk-nél a Bene-patakban és a Tarna-patakban Tarnaörsnél is vizsgálta a vízminőséget (lebegő anyag, KOI, oldott oxigén és pH). Jelentősebb határértéket meghaladó szervesanyag-tartalmat, 139 mg/l-es KOI-t november 15-én mértek. Ez közel áll annak a vízmintának az értékéhez (133 mg/l), amit a detki lakosok november 20-án vettek a patakból, melyet átadtak a Greenpeace-nek kivizsgáltatásra. Mindkét mért érték jóval meghaladja a 15 mgO_2/dm^3 és 40 mgO_2/dm^3 közé eső határértéket, mely a különböző típusú vízfolyásokra vonatkozik. Ld.: https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000010.vm

[10] A Greenpeace november 20-i mérései során a magas szervesanyag-tartalom mellett jelentősebb tiocianát koncentráció is kimutatható volt a vízmintákban. Az Őzse-völgyi-patakban 5 mg/l-t, a lakosok által vett Bene-patak mintában 4 mg/l, míg a Bene patakban a Greenpeace által vett mintában 1,7 mg/l volt a tiocianát koncentráció. A tiocianátok az egészségünkre nem jelentenek különösebb kockázatot, esetükben nincs megadva határérték a felszíni vizekre, ám a 6/2009-es rendelet felszín alatti vizekre 0,05 mg/l-es határértéket ad meg. Az Őzse-völgyi-patakban mért koncentráció ennek a százszorosa.
Emellett a szulfát, bór és molibdén koncentráció is jelentősen magasabb értékeket mutatott az erőmű telephelyéről származó Őzse-völgyi-patakban, a lakosok által vett mintákban, valamint kisebb mértékben a délutáni, hígítás utáni Bene-patakból származó vízmintában, mint ami a normál vízfolyásokra jellemző (ezekre az anyagokra nincs jogszabályban meghatározott határérték).